

גמ' (ט) רש"י לקמן קט. ד"ה תיסקר עילית] (ב) [ע"ז כו:] א] בערך שורר ג' הערוך לשורר] (ד) גירסת הערוך שחפי דקניא פ"י קליפות קניס] (ה) [ע"ז י"ח כד:] (ו) [גריכות מד:] (ז) [פסחים מז:] (ח) [שם ע"ט כג:]

הגהות הב"ח

(א) גמ' שו"אין משני דקלים (מאי מי דקלים) תל"מ ו"ב ס"א איני: (ב) תוס' ד"ה ולימי וכו' משום גילוי ואע"ג דבפ"ב דע"ז אמר: (ג) ד"ה רב יוסף וכו' ואומר דל"ג לה אלא בביש:

הגהות

גמ' רבי נח נפשיה דרב. ג"כ י"ל דרבה ל"ל: (יב"ד) רש"י ד"ה רבי נפשיה שמונקין המעיים ב"ר. כ"ל:

(ה"ט) ד"ה לזבה תלתא. ד"ה לזבה תלתא ד"ה אי לא (ס"ל) הד"ס:

(ה"ט) תורה אור

גמ' אן חרץ גופא בן יפול ופ"ן גדר ישיבנו ג' נש"ו (קט"ז י' ט)

שמנה שרצים פרק ארבעה עשר שבת

בר קשא. ממונה למלך ישראל היה: דילמא חיויא דרבנן. שעבר על נידוי חכמים ונתש הגושכו על כך אין לו רפואה לפיכך לא נמלך לו רפואה: אין רבי. אין רצונו כך היה: דבי נח נפשיה דרב גזר רב יצחק. שיהיו ממעטים משמחה אומה שנה ולא יהא אדם מביא אסא וגידמי להילולא בטבלא שהיו רגילים להביא הדק וענפי דקלים לשמוח לפני המתן והכלה וכשמביאים אותן לפנייהם מקשקשים לפנייהם בשוק צבואס צתופים וזוגין טבלא אשקליט"א וגזר שלא יקשקשו לפנייהם עוד: דברביה. נכרך סביבותיו: וליסחוף דיקולא. סל: ארישיה. דחוייל למעלה מראשו: וליהדקיה מיניה. יוריד הסל מעט מעט לזך הנחש ויבדיל זו הנחש מבשרו שיעלה על הסל שאס אוחזו צידו או מנתקו בחוקה יכעוס וישכנו: ובי פליק. הנחש על הסל ימהר וישליכנו בנים ויבחר לו: דמיקני ביה חיויא. כועס ורודף אחריו ומריח ריח פעמיו ורודפו: לירכביה ארבע גרמידי. שיפסקו עקבי פעמיו ולא יוכל להריחס: לישואר נגרא. מריץ של מים ילוג: ארבע הביתא. שלא יעלה אליו מהר ולא יריח ריחו: בי כוכבי. במקום גלוי שלא יעלה דרך הגג ויפיל עלמו עליו: שחפי. ענפים וקסמים וכל דבר המקשקש זה זה ומשמיע קול כשיעבור עליהן וירגישו החמולים ויאלכוהו: בי חלתא. בין החולות שאין נחש יכול לרוץ שם ויחזור לאחוריו: אי יהיב דעתיה עלה. לתאות תשמיע: תשלח מאנה. תפשוט בגדיה ותשליכס לפנייה: מאי תקנתא. אי יהיב דעתיה עלה: תשמיע קול כשיעבור ותתמנה צפניו ותשרי ביה. ותזרק ביה: דשתנא אנא. לרך נשים לי ולחש בעלמא הוא: דעייל בה חיויא. כשהוא חפז לה נכנס טולו צותו מקום: ליפסעה. יפסקו את רגליה זה מזה: אתרתיה הביתא. מקלמה על זו ומקלמה על זו כדי שיפתח רחמה: ונישרי אגומרי. כי היכי דניסליק ריחא: אגנא תחלי. סל מלל שחליים: ריחתנא. שיש לו ריח טוב: וליתבו התב. על גבי קרקע תחת מושבה: וליטרוקניהו בהדדי. היין והשחליים כדי שיעלה הריח: צבתא. איטנלי"ס: דאי לא. קלי ליה הדך עילוה: לאיתווי טחול לשינום. ואע"פ שקשה לזני מעיים: ברשינין לבני מעיים. ואע"פ שקשה לשינים כדלמרינן צרכות (דף מד:) סל"ד כיון שקשים לאדם לאו אורחיה למילניהו אי לאו לרפואה שיש בהם ומוכחא מילתא וניתסר קמ"ל: צלפיים. פרי של גלף קפרי"ר: תלאי. דקלים נטיעות מין תמרים שנקרא צלשון ארמי תאל"י: כסא קמא. לשמו מהנהו מיא: מרפי. זבל שנמטים במקל: אידך. כוס שני: משלשל. מלך: היבו דעיילי. ללולים: הבי נפקי. שמנקין המעיים מן הרעי

מראשוים: והוא דלא רגיל. למשחי סיכרא כזר עברו מ' יוס: רב יוסף אמר זיתום המצרי. הוא מי דקרים ועל שם שדוקרים את החולי: תלתא קורטמני. כרכוס: סיפני. כלי שנותנין צו תמרים כדלמרינן בעלמא (ב"מ דף טו:) ואי אגזביניהו צסיפני קנהו וסימניך דלל תלולף שמעתמל שם כלי זה יהא לך סימן שיש בו שני סמכין רב יוסף אמר שערי: בין דבחה לעצרתא. בין פסק לעצרת: דקמיט. ע"ז: קומא אלכסנדריא. שרף אילנות של אלכסנדריא: גביא גילא. אלו"ס צלע"ז: בורבמא רישקא. כרכוס של גן קרו"ג אורייתל הגלל צננים: לזבה. הגן תלמח מיני לישקיהו בממרא: ולא מיעקרא. אינה נעקרת מליד לפי שהיין מפיג חזקן של קמנים ומתרפאה מן החולי: לירקנא תרי. מינייהו לישמי צשיכרא וזהו רפואתו: ומיעקרא. מלהוליד: לזבה תלתא בהמרא. דהר נקט ליה משום הגן רפואתו דנקט ואולי: ואי לא ב"ר. כולוה לא מעלי אלא לזבה: קפיז

קי. שבת

חיויא דרבנן טרקה דלית ליה אסותא. אע"ג דגבי צן דמא צן אסותא של ר' ישמעאל צפרק צ' דמס' ע"ז (דף כו:) קלמר שלל עבר על דברי חכמים שנאמר ופוך גדר ישכנו נחש אע"ג דלא היה ליה אסותא שהרי מת התם לא היה לו רפואה מוזמנת אבל הכל שהרפואה היתה מוזמנת ונאצדה ממנו צמול רע קלמר דלית ליה אסותא: ולי"ר"י אגנא דתחלי. משמע הכל דהנחש אוהב שחליים וכן בשלהי לנדריס (דף טז:) דקלמר ליה נואף לזבל לא תיכול מהני תחלי דטעמיניה חיויא וא"כ יש צוק משום גילוי (ב) וצפרק צ' דמס' ע"ז (ז: וסס) אמר דשחליים אין בהם משום אסותא וי"ל דהתם לא ממש שחליים קלמר אלא בהך דלמר התם (מס' ע"ז דף טו:) וכן היו עושין צערי צמות צלפרי [נוטנין שומך למוך גריסין] והיו קורין אותו שחליים אי נמי צשליה נדרים (דף טז:) מיירי דהוה ביה חלל דמסקין התם צמס' ע"ז (דף ז:) חלל איז צה חלל מיגרי צה והכל נמי ממלא מיגרי צה: רב יוסף אמר זיתום המצרי. ר"ת כל הך מילתא מחק מספרו ואומר דל"ג (א) אלא צריס חלו ועזרין (פסחים מז:) ונראה לר"י שמקשה משום דזיתום המצרי מותר לשמות כדמניח צפרק צמרא (דף קט.) ושון צבושין את השמות ושומין זיתום המצרי ואומר ריב"א דאין לריך למחוק דרב יוסף לא קאי לפרש מי דקרים דמנתי' אלא למילתיה דעולל קאי דלמר שיכרא צבלאי מעלי מינייהו ואומר רב יוסף דזיתום המצרי מעלי מינייהו מיהו משמע כפירוש הקונט' דלמנתי' קאי מללל קלמר צהדיא זיתום המצרי מעלי מינייהו: סיסאני. ולא קלמר וסימניך סמך סמך כדלמר צשליה צמה אשה (לעיל טו.) משום דשערי לא כתיב צסמך:

וליתרוקניהו בהדי הדדי ולינקוט צבתא בידה דכי מירח ריחא נפיק ואתי ולישקליה וליקלייה בנורא דאי לא הדר עילוה: כל האוכלין כו': כל האוכלין לאיתווי מאי לאיתווי טחול לשינום וכרשינין לבני מעיים כל המשקין רגלים בשבת א"ל תנינא כל המשקין שותה ומי רגלים לא שותו אינשי: חוץ ממי דקלים: תנא חוץ ממי דקרים מאן דתנא מי דקרים שהם דוקרים את המרה ומאן דאמר מי דקלים שיוצאין מן שני דקלי (ב) מאי מי דקלים אמר רבה בר ברונא תרתי תלאי איכא במערכא ונפקא עינא דמאי מביניהו כסא קמא מרפי אידך משלשל ואידך כי היכי דעיילי הכי נפקי אמר עולא לדידי שתי שיכרא דבבלאי ומעלי מינייהו והוא דלא רגיל ביה ארבעין יומין רב יוסף אמר זיתום המצרי תילתא ושערי ותילתא קורטמי ותילתא מילחא רב פפא אמר תילתא חיטי ותילתא קורטמי ותילתא מילחא (וכמונא) וסימניך סיסאני ושתי להו בין דבחה לעצרתא דקמיט מרפי ליה ודרפי קמיט ליה: וכוס עקרין: מאי כוס עקרין אמר ר' יוחנן לייתי מתקל זוזא קומא אלכסנדריא ומתקל זוזא גביא גילא ומתקל זוזא כורכמא רישקא ולישחקיניהו בהדי הדדי לזבה תלתא בהמרא ולא מיעקרא לירקנא תרין בשיכרא ומיעקר לזבה תלתא בהמרא ולא מיעקרא ואי לא לייתי תלתא קפיז

והתניא

רב נסים גאון ותימא ליה דיסתא אבא. במס' ע"ז בפי' אין מעמידין (י' טו) אמר אמר רב אשי כמן קרן פרסאי לנהו דסתא מהכא כי דרך נשי ל': כל האוכלין לאיתווי טחול לשינום וכרשינין לבני מעיים. בפרק כיצד מברכין על הפירות (דף מ) תנו רבנן טחול יפה לשינום וקשה לבני מעים כרשינין יפים לבני מעים וקשים לשינום: חוץ ממי דקלים. בגמ' דבני מערבא (ולא ג' גרסי ר' בא שאל לרב ירמיה מה ינתי דיקלין או דקרין אמר ליה דקרין שהן דוקרין את המרה אמר ר' יונה לא מסתבא אלא דקלין שהן יוצאין מבין ב' דקלין ובסוף פ' כיצד מברכין על הפירות (סס) נמי גרסי אית תנאי תאנו מי דקרים ואית תנאי תאנו מי דקלים מאן דאמר מי דקרים שהן דוקרין את המרה ומאן דאמר מי דקלים שהן יוצאין מבין שני דקלים:

מסכת כלאים

פרק ג' המשך משנה ו' רבי עקיבא אומר, עוקר שתי שורות, ונוטע שתי שורות, וזמין קמת בצללים במקום שתי שורות, ועוקר שתי שורות, ונוטע שתי שורות, והכמים אומרים, אם אין בין שורה להבדלה שתיים עשרה אמה, לא יקיים את הדרע של בינתים:

עין משפט

לא א טוט"ע א"ח ס"י שמה סע"ד ח:

פניני רש"י

היה תליסר המרי. תריסר עילמי דיני. עליות מלאות דיני זהב וגומא בעלמא הוא כלומר הון מקמ מלך ק פירש רבנו הלוי וכן בכל מקום כגון מלסר גמלי ספיקי טריפתא... (לקמן קט. ד"ה מריסר) דלית ליה אסותא. שחש נשכו נחש צביל שעבר על דברי חכמים לא תעלה לו רפואה וימות אם היה מתרפא מנשיה זו סופו למות על ידי נשימת חכמיו שעבר על דברי חכמים חייב מיתה: (ע"ז כו:) ד"ה חולא דרבנן) דישתנא. טעמיהו ד' לך ע' נשים: (ע"ז כד:) במערבא. צלחין שרלל: (לעיל סה: ד"ה מערבא)

רב נסים גאון

והוא דלא רגיל. למשחי סיכרא כזר עברו מ' יוס: רב יוסף אמר זיתום המצרי. הוא מי דקרים ועל שם שדוקרים את החולי: תלתא קורטמני. כרכוס: סיפני. כלי שנותנין צו תמרים כדלמרינן בעלמא (ב"מ דף טו:) ואי אגזביניהו צסיפני קנהו וסימניך דלל תלולף שמעתמל שם כלי זה יהא לך סימן שיש בו שני סמכין רב יוסף אמר שערי: בין דבחה לעצרתא. בין פסק לעצרת: דקמיט. ע"ז: קומא אלכסנדריא. שרף אילנות של אלכסנדריא: גביא גילא. אלו"ס צלע"ז: בורבמא רישקא. כרכוס של גן קרו"ג אורייתל הגלל צננים: לזבה. הגן תלמח מיני לישקיהו בממרא: ולא מיעקרא. אינה נעקרת מליד לפי שהיין מפיג חזקן של קמנים ומתרפאה מן החולי: לירקנא תרי. מינייהו לישמי צשיכרא וזהו רפואתו: ומיעקרא. מלהוליד: לזבה תלתא בהמרא. דהר נקט ליה משום הגן רפואתו דנקט ואולי: ואי לא ב"ר. כולוה לא מעלי אלא לזבה: קפיז

לז א מיי פטו מהלכות
אסורי ביאה ה' יא סמוג
לאזין קב טוש"ע אה"ע ס"ה
סעיף י:
לח ב מיי שם הלכה י
טוש"ע שם סעיף יא:
לג ב מיי שם טוש"ע שם
סעיף יג סעיף ה:
פניני רש"י
שבישאתא.
דמתרגמינן
שבישאתא (בראשית מ):
(מור נד):

והתניא מניין לסירוס (א) שהוא אסור. וא"ת אפילו לא אסור סירוס
תיקשי ליה ליתסר משום פריה ורביה וכ"ת משום דהוי
מזלי לטוויי ציט לו צנים הא משמע צסוף הבא על יצממו (יבמות דף
סה): גבי דביתהו דר' חייא דלי הוה מיפקדה אפריה ורביה לא הוה

קפיוי שמכי פרסאי ונישלוק בחמרא ונשקיה
ונימא לה קום מזוביך ואי לא לותבה אפרשת
דרכים ולינקמה כסא דחמרא בידה וליתי
איניש מאחורה וליבעתה ולימא לה קום
מזוביך ואי לא ליתי בונא דכמונא ובונא
דמוריקא ובונא דשביליתא ונישלוק בחמרא
ונשקיה ונימא לה קום מזוביך ואי לא ליתי
שיתין שיעי דננא ולשפיה ולימא לה קום
מזוביך ואי לא ליתי ⁶פשמניא ולישלוק
בחמרא ולשפיה ונימא לה קום מזוביך ואי
לא ליתי חרנוגא דהיגתא רומיתא וליקלי
וליסבה בשחקי דכיתנא בקייטא ובשחקי
דעמר גופנא בסיתוא ואי לא ליכריי שבע בירי
וליקלי בהו שבישתא ילדה דערלה ולינקמה
כסא דחמרא בידה ולוקמה מהא ולותבה
אהא ולוקמה מהא ולותבה אהא ואכל חדא
וחדא לימא לה קום מזוביך ואי לא ליתי
סמידא וליסבה מפלגא לתתאי ולימא לה קום
מזוביך ואי לא ליתי ביעתא דנעמיתא וליקלי
וליסבה בשחקי דכיתנא בקייטא ובשחקי
דעמר גופנא בסיתוא ואי לא ליפתח לה
חביתא דחמרא לשמה ואי לא לנקיש שערתא
דמשתכחת בכפותא דכודנא חירוא אי נקמה
חד יומא פסקה תרי יומי ואי נקמה תרי יומי
פסקה תלתא יומי ואי נקמה תלתא יומי פסקה
לעולם: לירקונא תרין בשיכרא ⁶ומעיקר ואי
לא ליתי רישא דשיכרא דמילחא ולישלוק
בשיכרא ולישתוי ואי לא ליתי ⁷מוניני דקמצי
ואי ליכא מוניני דקמצי ליתי ⁸מוניני דנקירי
וליעייליה לבי בני ולישפיה ואי ליכא בי בני
לוקמיה בין תנורא לגודא אמר רבי יוחנן
הרוצה שיחממו יקנחנו בסדינו רב אחא בר
יוסף חש ביה עבד ליה רב כהנא ואיתמי ואי
לא ליתי תלתא קפיוי תמרי פרסייתא ותלתא
קפיוי דקירא דנישתרופי ותלתא קפיוי אהלא
תולענא ולישלוקניהו בשיכרא ולישתוי ואי לא
ליתי עילא בר חמרא וליגולח מציעתא דרישא
ולישביק ליה דמא מאפותיה ולותביה
ארישיה וליזהר מעיניה דלא ליסמו להו ואי
לא ליתי רישא דברחא דמנח בכיבשא ולישלוק
בכבישא וליקרעיה ולותביה אליביה ואי לא ליתי כרתי
מכבתותא דמישרי ההוא טייעא דחש ביה אמר ליה
לגינאי שקול גלימאי והב לי מישרא דכרתי
יהיב ליה ואכלה א"ל אושלן גלימך ואיגני ביה
קלי איכרך גנא ביה כד איחמם וקם נפל פורתא
פורתא מיניה: לירקונא תרין בשיכרא ומעיקר
ומי שרי והתניא ²מניין לסירוס באדם שהוא אסור
ת"ל ³אובארצכם לא תעשו בכם לא תעשו דברי ר'
חנינא הני מילי היכא דקא מיכוין הכא מעצמו
הוא דאמר ר' יוחנן יהרוצה שיערם תרנגול
יטול כרבלתו ומסתרם מאליו והאמר רב אשי
רמות רוחא הוא דנקיטא ליה אלא בסרים
והאמר ר' יוחנן הכל

קפיוי. כלי מחזיק ג' לוגין: שמכוי: כללים: פרסאי: גדולים הס:
קום מזוביך. חדלי מזוביך כמו ויעמוד השמן (מלכים ב ד ז): וליבעתה.
יצעתה כלי ידיעתה פתאום: בונא. מלא אגרוף: מוריקא.
כרכוס: שביליתא. תלמן פנגרי"ג: שיעי דננא. מנופת צנית:
ולשפיה. לכשיטורו צנים: פשמניא.
עשז שאינו גדל צקומה אלף הולך
ופשט על גבי קרקע: חרנוגא. מין
עשז הוא שגדל אלף ההיגים: היגתא
רומיתא. מין הגא הוא שנקראת
רומית: וליסבה בשחקי דכיתנא.
יקחו אותו האפר בצללי בגדי פשתן
צקי: דעמר גופנא. קוטיו": ליכרי
שב בירי. שבעה גומות: שבישתא
דערלה. זמורות של כרס ילדה:
ולינקמה כסא דחמרא. ילחו כוס של
יין צידה ומשז על הגומא: ולוקמה
מזחא. מעל גומא זו יושבזה על זו
ועל כל עמידה נימא לה קום מזוביך:
קמחא דסמידא. קמח סולת: וליסבה.
יסוכו אותה ממנו: דנעמיתא. צת
היענה: ליפתח לה חביתא דחמרא
לשמה. כלומר יין הרבה תשתה
תמיד: שערתא דמשתבה בכפותא
דכודנא חירתי. שעורה הנמלאת
בגללי פרדה לבנה: אי נקטא. לה
צידה חד יומא פסקה מזובה תרי
יומי חית דגרס נקטה חדל נימא
גרעין אחד: לירקונא. דלמחן לעיל
קומא וגביא גילא וכורכמא תרי
צטיכרא ומיעקר: ואי לא. דלית
ליה אי גמי עמיד ולא אהני: רישא
דשיכרא. ראש דג ששמו שיכרא:
דמילחא. שהוא מלוח: מוניני דקמצי.
לירקונא. דנקירי. מין עופות
קטנים: ולישפיה. ישפספוהו צו:
בין תנור לגודא. בין תנור לכותל
במקום חס שזיע וילא החולי: הרוצה
שיחממו. לזה: יקנחנו בסדינו.
יעטפו בסדינו יפה או צקדין של
חולה אחר של חולי זה: עבד ליה רב
כהנא. רפואה זו של קדין: קירא
דנישתרופי. שעורה הנפה ומטפת
מכוורת שנתמלאת ועודפת: אהלא.
אלויין: תולענא. אדום: עילא בר
חמרא. עייר בן אמונות: וליגולח.
החולה: מציעתא דרישיה. אמונות
ראשו: ולישבוק ליה דמא מאפותיה.
יקי לעייר ממלחו: ולותביה ארישיה.
ישפך הדם על התגלחת: ולזהר
מעיניה. שלא יכנס מלח זה בעיניו:
רישא דברחא. של איל: דמנח בכבישא.
כזש צומחן או צייר: דבר אחר
דחמרא. חזיר טלוא ⁵בצנברורות
מנומר: מכבתותא דמישרי. מאמנע
הערוגה שהם תריפיים: אושלן גלימך.
השאינני הטלית: ואיגני בה. ואישן בה:
קלי. מעט: איכריך גנא. נכרך זה ושן
זה: נפל פורתא פורתא. קדחה הטלית
מחוס שריפת החולי שילא עם היענה
ונפלה חמיכות דקות: ומי שרי. לשמות
כוס עיקרין: לא תעשו. קרי ציה לא

גמ' א (גיר) הערוך
פשישנא פי' עשז שאינו
גם אלף רחב) צ"פ ליר של
ארבה ערוך א) שאין
צלי שזם ארבה כלומר
מנקורי' ערוך ערך מנוי'
תוש' ד) [פרשת אמור
סימן קה] ה) [שס]

הגהות הב"ח
(ב) גמ' צטיכרא ומיעקר
ואי לא:
(ג) רש"י ד"ה דבר אחר
וכי טלוא. י"ב טלוא חרס
אונקלוס רקועתא וכן הוא
צ"ק דף ק"ח ע"ב:
(א) תוש' ד"ה והמניח
מנין לסיכוס באדם שהוא
אסור:

הגהות
רש"י ד"ה לא תעשו.
קרי ביה לא תעשו.
כ"ל:
(יע"ב)

תורה אור
גמ' א ויפוק וכתוב
ונחוק וברית לא תקריבו
ל' וקא' רבם לא תעשו:
(ויקרא כב. טז)
רש"י ב ויהי כמלאה
הפלים ויאמר אל בנה
הגישה אל עוד פ'י
ויאמר אל עוד פ'י
ועמד השמן:
(מלכים ב. ז. י)
תוש' ג ופ'ק ורע את
ויערב אל תחן וך
פי א' ידע אי זה יקשר
הזה או זה ואם שניהם
פאחד טובים:
(קהל י. י)

חיעשו: ומפתרם מאליו. ואע"ג דסירוס אסור צדידי: והא אמר רב אשי. דהוא לאו סירוס הוא אלף רמות רוחא נקיטא ליה לתרנגול ומשניטל
הודו הוא מתאכל ואינו משמש אצל בסירוס אפילו ממילא אסור: אלא בפריה. הך דשרי למיטמי כוס של עיקרין צמי שהוא סריס כזר עסקינן:
הכל